

6.1.4 Maaseutuhallinto

Sitovuus: valtuusto, brutto

Vastuuhenkilö: maaseutujohtaja Juha Nykänen

Toiminta-ajatus

Kuopion, Suonenjoen ja Varkauden kaupunkien sekä Kaavin, Leppävirran, Rautalammin, Rautavaaran, Siilinjärven, Tervon, Tuusniemen ja Vesannon kuntien alueella toimivan Sydän-Savon maaseutupalvelujen tehtävänä on huolehtia maaseudun elinkeinojen, elinolosuhteiden ja palvelujen kehittämisestä sekä maaseutuelinkeinoja koskevien viranomaistehtävien hoitamisesta.

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen toimielimiä ovat maaseutulautakunta, sen mahdollisesti asettamat jaostot sekä sen alainen palveluorganisaatio, Sydän-Savon maaseutupalvelu.

Yhteistoiminta-alueella turvataan maaseutuhallinnon palvelujen saatavuus ja toiminta siten, että toiminta on tehokasta, tasapuolista ja avointa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Maataloudessa eletään voimakasta rakennemuutoksen aikaa. Tilamäärä on vähentynyt yhteistoiminta-alueella kuluneen viiden vuoden aikana keskimäärin 50 tilalla / vuosi. Tilamäärän nopeasta vähentymisestä huolimatta tuotannon taso on säilynyt lähes ennallaan. Maatalousyriyten kannattavuus on sitä vastoin ollut viime vuodet heikko. Tilannetta on pahentanut viimeaikojen raju tuotantokustannusten nousu ja ettei kohonneita tuotantokustannuksia ole pystytty viemään maataloustuotteiden hintoihin. Osa viljelijöistä vastaa kiristyneisiin taloudellisiin edellytyksiin laajentamalla voimakkaasti tuotantoa. Osa jättää toimialan. Osalla tiloista puolestaan monipuolistetaan yritystoimintaa tai mennään palkkatyöhön tilan ulkopuolelle. Haasteelliset ajat ovat näkyneet myös viljelijöiden jaksamisongelmina.

Maatalousalaa vaivaa työvoimapula. Työvoiman lisätarve kohdistuu maatalouselinkeinoon eläköitymisen kautta, työvoimaa poistuu niin yrittäjistä kuin palkkatyöstä, toisaalta tilakoon kasvu lisää ulkopuolisen työvoiman tarvetta. Myös Ukrainan sota vaikeuttaa merkittävästi kausityövoiman saantia.

Maaseudun kehittämisen suuria trendejä ovat ympäristö, ilmasto, kilpailukyky ja niihin liittyvät innovaatiot. Kiertotaloutta edistävät ratkaisut ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö tarjoaa valtavat mahdollisuudet. Taloudellisen kasvun aikaansaaminen edellyttää uudenlaisia tapoja toimia ja ajatella. Maaseudulla on potentiaalia niin biotalouden kuin luontomatkailun kehitykseen. Maaseutu tarjoaa ratkaisuja niin uudistumiseen, hyvinvointiin kuin ympäristö- ja ilmastokysymyksiin. Puhdas luonto, väljyys, viihtyisä ympäristö ja toimivat palvelut houkuttelevat maaseudulle uusia asukkaita ja muita kävijöitä.

Maaseudun kehittäminen tähtää siihen, että maaseudulla on hyvät edellytykset monenlaiselle yritystoiminnalle ja eri-ikäisten ihmisten asumiselle. Kehittämistyössä pyritään näkemään erilaisten alueiden mahdollisuudet ja edistämään niitä.

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueella pyritään vastaamaan toimintaympäristön muutoksen tuomiin haasteisiin ja turvaamaan EU-lainsäädännön vaatimusten täyttyminen viranomaistehtävissä. Vuonna 2023 alkavan EU-ohjelmakauden myötä yhteistoiminta-alueelta poistuu tehtäviä, mutta myös tulee uusia tehtäviä. Uuden edessä myös koulutus- ja neuvontatarve asiakkaille kasvaa. Vuodelle 2023 on talousarvioesityksessä viranomaistehtäviin varauduttu lisäämään resursseja. Maatilataustaiseen yritystoimintaan liittyviä asiantuntijapalveluita, sekä kehittämistoimiin liittyvää kokonaisvaltaista neuvontaa ja ohjausta annetaan maaseutuhallinnon yhteispalveluyksiköllä käytössä olevien resurssien puitteissa. Erilaisia kehittämistoimenpiteitä tehdään tiiviissä yhteistyöllä muiden maaseudun kehittämistoimijoiden kanssa.

Riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan painopisteet ja menettelyt

Talousarvion toteutumisesta valvotaan kuukausittaisilla raportoinnilla sekä kolmannesvuosittain toteutettavalla valtuustoraportoinnilla. Toiminnasta raportoidaan myös sopimuskuntia ja toteumaraportit käsitellään

maaseutulautakunnassa. Maaseutupalvelun toiminnan toteutumisesta valvotaan myös ruokaviraston toimesta. Tietoturvan osalta maaseutuhallinnossa on toimeenpantu maksajaviraston tietoturvapoliitiikan tietoturvallisuuden hallintamallin ISO/IEC 27001:2013 -pohjaiset vaatimukset ja soveltamistapa.

MAASEUTUTULAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2022–2025</i>	<i>Toimenpiteet 2023</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>
<i>Kehitetään aktiivisesti maatilataustaista yritystoimintaa ja toimintaympäristöä</i>	Osallistutaan aktiivisesti yhteistyökumppaneiden kanssa tehtäviin kehittämistoimenpiteisiin	Kehittämistoimenpiteet	Osallistutaan maatalayritysten kilpailukykyä investointeja, omistajanvaihdoksia ja yrittäjien hyvinvointia edistäviin kehittämishankkeisiin ja -toimenpiteisiin sekä maaseudun elinkeinojen toimintaympäristön ja työvoiman saantia edistäviin kehittämistoimenpiteisiin.
<i>Henkilöstön ammattitaidon hyödyntäminen ja kehittäminen</i>	Uuden maaseutuohjelman toimeenpanoon liittyvät koulutukset	Koulutuksiin osallistuminen	Riittävä, asiakkaiden tarpeisiin vastaava osaaminen uuden ohjelmakauden toimeenpanoon
<i>Palveluiden hallittu kustannuskehitys / tehostaminen</i>	Uuden ohjelmakauden toimeenpanon vuoksi resursseja enemmän viranomaistehtäviin Jatketaan yhteistyön tiivistämistä sidosryhmien kanssa kehittämällä asiakaskeskeisiä palvelupolkuja	Edellisen vuoden toimintamenot	Vuonna 2023 viranomaispalvelujen toimintakulut + 7 %, kehittäminen – 7 % Sydän-Savon maaseutupalvelu toimii entistä tiiviimmin osana täydentyvää verkostoa, missä maatalouden eri viranomais- ja kehittämistahot sekä sidosryhmät tekevät yhteistyötä asiakaslähtöisesti, valmentajamaisella otteella

Henkilöstö

Isäntäkunnan palveluksessa on 11 maaseutuhallinnon tai maaseudun kehittämistehtävää hoitavaa vakituista viranhaltijaa.

Henkilötyövuodet	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Kokonaishenkilöstö	11,5	11,5	11	11	11
Vanhuuseläketapahtumat		0	1		
Eläköityvien korvausrekrytoinnit		0	1		

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan asettamat tavoitteet	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Yhteistoiminta-alueen aktiivimaatilat	1650	1650	1600	1550	1500
Maksetut maataloustuet, M€	60	58	60	60	60
Maaseutuviranomaistehtävät					
- Maatila / htv	184	179	178	178	178
- €/aktiivimaatila	344	354	390	400	420
- €/peruslohko	18,81	15,24	16,38	16,16	16,50
Maaseutuyritysten kehittäminen*					
- €/aktiivimaatila	95,86	97,75	93,70	110	125
- €/maaseutualueen asukas	2,27	2,30	2,15	2,45	2,70

*ei sisällä erillisten kehittämishankkeiden kuntavastinrahaa

Maaseutuhallinto

Tuloslaskelma

	TP2021	TA2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot (ulk)	629 759	653 442	679 640	695 380	707 857
Vuokratuotot (ulk)	7 729	7 730	6 400	6 900	7 400
TOIMINTATUOTOT	637 487	661 172	686 040	702 280	715 257
Henkilöstökulut	-579 405	-592 407	-602 559	-619 955	-631 900
Muiden palv. ostot (ulk)	-13 889	-46 001	-41 005	-41 242	-42 118
Palvelujen ostot (sis)	-29 935	-36 653	-47 534	-47 534	-47 534
Aineet, tavarat ja tarv (ulk)	-20 154	-9 472	-9 485	-9 551	-9 742
Avustukset	-4 421	-10 000	-15 000	-15 000	-15 000
Muut kulut	-86 223	-62 730	-69 630	-70 117	-71 520
TOIMINTAKULUT	-734 027	-757 263	-785 213	-803 399	-817 814
TOIMINTAKATE	-96 539	-96 091	-99 173	-101 119	-102 557

TOIMINTAKULUT KUSTANNUSPAIKOITTAIN TALOUSSUUNNITELMAKAUDELLE

	TP 2021	Ks 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Maas. viranom. palvelut	570 811	584 405	624 438	620 000	630 000
Kehittäminen	158 870	161 283	149 919	165 500	185 000
Muut palvelut	4 347	3 845	4 497	5 000	5 000

KUNTAOSUUEDET 2023

	Viranomaispalvelut	Kehittäminen	Muut	Yhteensä
KAABI	25671	6040		31711
KUOPIO	284032	67582		351614
LEPPÄVIRTA	59929			59929
RAUTALAMPI	37109	7774	2752	47635
RAUTAVAARA	14108	2476		16584
SIILINJÄRVI	65601	31827	1745	99173
SUONENJOKI	41409	13251		54659
TERVO	15824	3844		19668
TUUSNIEMI	28933	6580		35513
VARKAUS	13972	5155		19127
VESANTO	32823	5391		38214

**TA-TILASTO
2023**

Kunnan nimi	Tilojen lkm	Kasvulohkojen lkm	Kokonaispinta-ala, ha	Maksettu tuki € vuonna 2021	Tukihakemusten lkm	Asukas-luku
KAAVI	63	1 855	2 535	2 488 550	337	2 689
KUOPIO	690	17 402	34 258	31 042 670	3 509	*24 050
LEPPÄVIRTA	196	3 898	5 451	4 058 295	748	9 176
RAUTALAMPI	102	2 203	4 276	3 608 648	532	2 964
RAUTAVAARA	38	760	1 445	1 308 607	225	1 476
SIILINJÄRVI	141	3 607	8 358	7 412 878	685	21 243
SUONENJOKI	119	2 687	4 298	3 216 048	490	6 765
TERVO	47	882	1 637	1 437 562	222	1 441
TUUSNIEMI	80	1 894	2 961	2 207 904	324	2 395
VARKAUS	47	784	1 080	771 357	163	*1 731
VESANTO	87	2 041	3 456	2 667 341	426	1 894
	1 610	38 013	69 756	60 305 699	7 661	66 648

*) maaseutualue